

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga „Slovenca“.

Izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semeniških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 11.

V Ljubljani, 6. decembra 1888.

Letnik I.

„Miklavž“.

Zakaj pač nismo otroci, priprosti nedolžni otroci posebno na „Miklavžev“ dan? Kako nepopisno veselje navdaja ta dan otroška srca! Kar so težko pričakovali, izpolnilo se jim je, prinesel jim je „Miklavž“. — Nas odrasčenih „Miklavž“ nima nič rad, namestu sebe pošilja k nam rajši „parkelj-na“, ki pa nas ne razveseljuje s svojimi darovi.

Upali smo katoličani Avstrijski, da nam „Miklavž“ prinese versko šolo, po kateri kliče toliko milijonov starišev in blagih detoljubov. Nekaj časa je vse lepo kazalo. Prošenj za versko šolo se je nabralo silno veliko po vseh deželah; napovedan je bil katoliški shod na Dunaju, ki bi posebno tudi to zadevo razpravljaj in katoliški poslanci so zahtevali, da se prav kmalu obravnava šolsko vprašanje v državnem zboru. Toda namestu „Miklavža“ je prišel „parkelj“ in poizgubile so se prošnje v globokih koših v državnem zboru, katoliški shod je splaval po vodi in višji državni oziri, posebno vojaška postava branijo, da bi se v katoliški Avstriji smelo v državni zbornici govoriti o verski, pri nas o katoliški šoli. Daleč smo prišli. Toda prav se katoličanom v Avstriji godi, kakor si postiljajo, tako bodo ležali. Pri nas bi katoličani najrajši le po noči hodili k Jezusu, kakor nekdanj Nikodem in sicer iz strahu pred — Judi; po dnevu jih je sram in se bojijo komu zameriti, odtod pri naših vplivnih katoličanih ni nobene odločnosti in zato se zanje brezverci tudi mnogo ne

menijo, češ, ti bodo še najrajši molčali in trpeli. Ako z veseljem in radi dajemo katoličani cesarju, kar je cesarjevega, ne pozabimo, da smo vsigdar dolžni dati tudi Bogu, kar je božjega. — Edinim, odločnim in v bojih stanovitnim katoličanom in le tem bo z veseljem prinesel drugi pot „Miklavž“ versko, katoliško šolo, ker le taki bodo res „pridni“.

Slovenci smo pričakovali, da nam „Miklavž“ prinese tudi pravice, ki so zapisane v naših državnih postavah, katere nam pa le po drobtinah drobijo naši državniki; ne vem, ali mislijo, da bi se nam zagoltnilo, ko bi jih nam delili v celih kosovih, ali se pa držé pregovora, da obljubiti in dati je preveč. Zaprli so latinsko-slovenske šole v Kranju, po Štajerskem in Koroškem jim še domače ljudske šole ne privoščijo in kar nam je po postavah zagotovljeno, za to se mora še le boriti z vsemi močmi šolska družba Ciril-Methodova. — Pa tudi v tem oziru smo Slovenci nekaj sami krivi, ker mnogi premalo spoštujejo svojo materino slovensko besedo. Prav je in dobro, da človek zna nemško ali laško, vendar materina beseda je dobremu človeku prva in najljubša. Spoštujmo sami svojo domačo besedo in tudi tuje je ne bodo prezirali.

Nekaj pa vendar nam Avstrijeem donaša „Miklavž“ že nekaj let in to je mir. Tudi letos nam je prinesel mir vsaj čez zimo. Mir je lepa reč, če ni predrag. In naš mir je silno drag, tako drag, da bo

država v miru samo sebe zajedla, ako bo taka bremena nakladala svojim podložnim. — Po darovih soditi vidimo, da „Miklavž“ za nas mnogo ne mara. Ker pa otrokom le tedaj „Miklavž“ donša svoje

darove, ako lepo molijo, mislim, da bi morebiti tudi nam ne bilo v škodo malo več moliti, ker prazno je naše delo, prazno naše modrovanje brez blagoslova božjega.

Kaj je novega po svetu?

Dne 2. decembra so obhajali avstrijski narodi pomenljiv praznik. Ljubljeni naš cesar Franc Jožef I. se je spominjal svoje štiridesetletne slavne vlade. Ni bilo sicer šumečih veselice, ne petja in godbe, ker vse take veselice, ki stanejo veliko denarja, prepovedal je presvetli cesar za ta dan. Kdor je v ta namen kaj odločil, obrne naj v dobre namene za reveže, za cerkve, šole itd., to je bila želja res plemenitega in skrbnega vladarja našega. Sam cesar šel je v grad Miramar blizu Trsta, da tam v tihi samoti s presvetlo cesarico obhaja ta spominski dan. Gotovo se je ta dan verni vladar zahvaljeval Bogu za obilne milosti, ki jih je prejemal od njega celih 40 let v svojo in našo srečo, pa tudi vdani mu podložni so prosili ta dan Boga prav goreče, da nam vsem v blagor še mnogo let ohrani krepkega na duhu in telesu, kakor do sedaj našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.! — V državnem zboru razpravljajo poslanci postavo, ki bo posebno važna za kmeta. Ta postavba namreč določuje, kako vravnati

gospodarstvo in dedščino kmetij srednje velikosti, ako gospodar umrje brez oporoke ali testamenta. Kadar bo postava dognana in potrjena, bomo o tem kaj več izpregovorili. Poglavitno je, da se dediču pri izplačevanju deležev ne bo zaračunilo vse premoženje, ampak le tretji del. Ako bi torej kmet zapustil brez oporoke štirim svojim otrokom kmetijo vredno 4800 gld., se pri računu odbije najprej tretjina, torej 1600 gld., tako da za razdelitev ostane 3200 gld., od katerih izplača gospodar drugim trem bratom ali sestram po 800 gld. Nekoliko na boljem bo torej gospodar po novi postavi, vendar ker postavba velja samo za kmetije, kjer gospodar umrje brez zadnje volje, bodo zapravljevci tudi še zanaprej brez skrbi zapravljali in nespametni očetje v testamentu še težka bremena in plačila nakladali gospodarjem-naslednikom. — Ko dovrše to postavbo, pride na vrsto vojaška postavba. — Nemški cesar je v prestolnem govoru v državnem zboru naznanil poslancem, da je z vsemi sosedi v prijaznosti in prijateljstvu ter upa, da bo tudi v pri-

Listek.

Rešeni!

Na Ogrskem v Salgo-Tarjanskih premogovih jamah se je prigodila pretekli mesec dne 8. novembra strašna nesreča, ki se je pa po posebnem varstvu božjem vendar le srečno končala; časniki o tem to-le poročajo: Velika premogova plast, v kateri je delalo okolo tristo delavcev, se je pogreznila vsled vode, ki se je zbirala nad njo. Naenkrat je bilo vse polno vode in delavci so hiteli do priprav, s katerimi so jih vzdigali kvišku iz jame. Mnogo se jih je rešilo, vendar ko je oskrbnik Gerber bral imena, bilo jih je kakih dvajset še zasutih pod zemljo; grozna novica se je takoj raznesla in strašno je bilo videti, ko so hiteli od vseh strani žene in otroci iskat mož in očetov svojih. Kako veseli so bili, kateri so jih našli, kako žalostni, katerih očetje so bili živi zasuti globoko pod zemljo. Nobeden ni upal, da bi jih bilo mogoče rešiti, ker jih je gotovo že končal strupeni zrak, ako jih niso pobili plazovi.

Oskrbnik vendar vse poskusi, da bi jih rešil, Z velikanskim železnim drogom prodira zemljo,

ker upa po tem potu vsaj nekaj zraka pripraviti do podsutih, toda voda in slab zrak sta ga pri tem zelo ovirala. Vendar on ne obupa, ko voda nekoliko upade, poskusi z novimi močmi, da, kakor je mislil, saj mrliče spravijo na dan. V votel drog vtakne luč ter zopet porine skozi vodo in plasti in — glas se začuje iz votlin, podsuti so se skrili pod neko steno, bili so še živi in zagledali so luč ter od veselja zavpili, ker so spoznali, da jih hočejo rešiti. „Kmalu bomo pri vas!“ vpil je oskrbnik in kake pol ure delal je s petnajstimi vrlimi delavci in plast so predrli ter zagledali podsute. Nepopisno je bilo njih veselje. „Ali ste vsi živi?“ vpraša oskrbnik. „Hvala Bogu, vsi!“ so odgovorili. „Zdaj pa hitro naprej!“

Ti zasuti reveži so bili pod plastjo jedeninšestdeset ur; komaj so se držali po koncu, ker že dva dni niso nič jedli; kolena so se jim šibila in opirati so se morali na svoje rešitelje. Voda jim je bila včasih do vratu in tudi kužni zrak jih je dušil; vendar so slednjič srečni prišli na vrh. Bila je temna noč; sto in sto ljudij se je zbralo, svetilo z bakljami in čakalo, kdaj da se prikažejo delavci z mrliči iz jame. Matere in otroci so obupno vzdihovali, češ, nikoli več ne bomo videli očeta.

hodnje državi ohranil mir, katerega najbolj potrebuje, vendar bo vlada zopet več sto milijonov gld. tirjala od države za orožje, katero bo varovalo — mir. Menimo, da so zdaj prišli tisti časi, ko ljudje ravnajo narobe govoré, kakor mislijo. — Na **Francoskem** je že skoro na vrhu državni nered. Republikanci so si vedno bolj nasprotni, le sovraštvo do katoliške cerkve jih še združuje za kak trenotek; general Boulanger zmiraj bolj pokoneu nosi svojo glavo, vedno več ljudi pridobiva na svojo stran in bati se je tam v kratkem času velikih neredov in prekucij. — **Ruska država** je vzela v Parizu na posodo 500 milijonov in časniki pišejo, da je to dobro znamenje, da se

ohrani mir, ker se bo ta denar rabil le za gospodarske in obrtnijske potrebe, ne pa za vojsko. — Na **Laškem** bo tudi vreče kmalu polno novolaških grehov. V dolgovih je država do vratu in vendar zahteva vojaški minister zopet milijone za vojsko. Papeža vedno bolj oklepajo v Vatikanu; zdaj kujejo postavbo zoper tujce, da jih lahko vsacega izženejo čez mejo; to je naperjeno posebno zoper romarje, ki hodijo v Rim k sv. Očetu. — Na **Balkanu** ni posebnih novic: V Rumuniji imajo nove ministre, ki so bolj na rusko plat; v Srbiji imajo nove volitve, pa niso proste, kakor se sliši, v Bolgariji jim primanjkuje denarja, kakor povsod.

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz Kranjsko-Goriško meje. 26. novembra. Že nekaj let sem se tu govori o neki Tržaški družbi, ki namerava zidati železnično progo do Ajdovščine-Šturje v Vipavski dolini. Govorjenje o tem je bilo že potihnilo, kar se v novejšem času razširja vest, da manjka primeroma še mala svota do kapitala, ki je potreben za zgradenje železne ceste. Koliko je na tem resnice, mi ni natanko znano. Ako se pa res zvrši, se bo gotovo Ajdovščina-Šturje zvezala z Logatcem, kamor že sedaj vodi stara rimska cesta. Državi bi bilo gotovo všeč, ako ima na jug več zveze, kakor do sedaj. Pa o tem drugipot kaj več.

Od Nove-cerkve. (Spomenica.) Lani je ogenj vpepelil čez 20 hiš. Sredi pogorišča stoječa kapelica bl. D. Marije ostala je popolnoma neoškodovana. V spomin na nesrečo so letos kapelico prenovili in jo v nedeljo, ko so obhajali praznik farnega patrona, sv. Lenarta, blagoslovili.

Od Celja. (Drobtinice.) Gospa J. Teichtmann, soproga uradniška, je protestanstvu dala slovo ter postala katoličanka; dotična slovesnost vršila se je v cerkvi bl. D. Marije. — Kar je za občino „občinski odbor“, to je za okraj „okrajni odbor“. Zadnji šteje 40 udov, po deset jih izvolijo a) veleposestniki,

„Kje so? kje so?“ povpraševalo je sto grl, ko se je oskrbnik prikazal iz jame. „Tukaj so; vsi so rešeni, vsi so živi ostali,“ reče vrli vodja in zdaj se prikažejo delavci s podsutimi; bili so blede kakor mrlič; precej so jih pokrepčali z močnim žganjem, zavili v rjuhe ter jih posadili na pripravljene vozove. Kdo bi popisal veselje pričujočih, posebno onih, ki so svoje imeli zasute pod zemljo. Možnarji so zagrmeli in ljudstvo je vpilo od veselja ter spremljalo vozove v mestno bolnico.

Ko so se delavci v bolnici nekoliko okrepčali in si opomogli, jeli so pripovedovati svoje trpljenje. Bil je med njimi Štajerec po imenu Ivan Bravhart, ta je bil zelo razumen in hladnokrven in je druge vodil. „Sto in stokrat smo poskusili plast prodreti in se rešiti, a voda in strupeni zrak sta nas vselej vrgla nazaj. Ko smo spoznali, da vsi gotovo poginemo, ako nam od zunaj ne pride pomoč, stisnili smo se k neki steni, kjer je izvirala studenec, ki nas je oskrbljeval z dobro vodo; luči smo vse pogasili, le ena nam je gorela; streljali smo v upanju, da nas bodo zunaj slišali in vsaj po primeri vedeli, kje da smo; dobro je bilo streljanje tudi zato, ker smo ž njim čistili zrak. Nekateri mlajših delavcev

so jokali, a Ivan jih je tolažil, rekoč: „Ne obupati! Zunaj nas gotovo ne bodo zapustili.“ Molili so ves čas v jami zelo veliko. Lakota jih je zelo mučila, in ko so rešeni med svojimi sedeli pri bogato pogrnjeni mizi, kazali so ostanke svojih razjedenih pasov in cev od pip, katere so do malega vse povžili.

Eden delavcev je navil svojo uro in s prstom tipal na kazalec ter drugim naznanjal, koliko da je ura. „Kmalu bo sedem ura zvečer,“ pravi malo pred rešitvijo. Ivan začne moliti skupno večerno molitev. Komaj so dobro začeli, zagledajo svetlobo od svetilnice, s katero so podsutim oskrbnikovi delavci naznanili, da so že blizu. „Rešeni smo, rešeni smo! Hvala Bogu in Materi božji!“ In od veselja so se jokali in objemali.

Tako so rešeni pripovedovali in solzo-rosne so bile oči vseh poslušalcev, veselja so se jokali, ko so videli, kako čudovito je Bog varoval in rešil uboge delavce, ki so v tej strašni sili pri njem iskali pomoči.

b) mesto s trgi, c) obrtniki, d) kmetje. Dozdaj je z veleposestniki glasovalo čez 70 Celjanov, ki imajo pač hiše, ali zemljišča primeroma malo. Zoper to se je pritožila gospa pl. Berks, lastnica posestva in grada Blagovina. Sedaj je gospodska izbrisala vse tiste volilce, ki imajo hiše brez zemljišča, in vsled tega razpustila okrajni odbor, ki je bil izvoljen leta 1886. — Nekdo je vojaku, ki je zvonaj mesta pri smodnišnici stražil, ponoči do 20. novembra prestrelil levo nogo pod kolenom. — Pri sv. Martinu v Rožni-dolini se je v Jezercih vžgalo neko páhištvó. Sosedje so branili bližnje hiše, ki jim je pretila nevarnost. Pri tem opravilu se je Martin Muzelj ponesečil, da je čez pet dni umrl. — Deželnošolski svet v Gradcu je te dni odobril, da šola pri sv. Janžu blizu Velenja postane dvorazredna. — Za železnico Celje - Šoštanje - Velenje so začeli kopati prerov ali tunel pri Plevniku. — V Hrastniku je v tvornici, t. j. v fabriki delavec J. Zorec padel v neko vročega luga polno posodo ter se opekel tako, da je siromak čez 14 ur pozneje izdihnil dušo. — Jakob Breznik v Kasesah je imel hlapca, ki je dekli vkradel peneznico s 25 gld.; orožniki so tata spravili pod ključ. — Pavel Vranjkar pri sv. Pavlu v Savinjski dolini se je nedavno oženil. Celjski časnik piše, da so fantje-prežarji zahtevali pijače. Dobili so baje 30 litrov. Ko so bili to popili, želeli so še tri vedre. Ker pa se jim ni vstreglo, začeli so, ako je časnik povedal resnico, razsajati, da so celó vrata razbili. — Šolske družbe ss. Cirila in Metoda podružnica v Pirešici je dne 27. novembra obhajala občni zbor v Pernovu. — Pred nekaterimi tjedni se je po okolici Celjski klatilo steklo ščenje. Vsled tega bi imeli psi biti priprti do januarja. Nedavno je zopet neki stekel pes iz Celja odšel v Selnico ob Savi. Tu so ga vstrelili. Sedaj so psi priprti po občinah Celje, Teharje, Škofijavas, Sv. Jurij, Jurjikošter, Loka, sv. Krištof, Petrovče.

Od Drave. (Pobirki.) Kakor se po časnikih bere, to se deželni odbor pogaja z nekim bogatinom, da bi temu dal v najem Slatino. — V Rogateci je dne 14. novembra bilo na platež od 25 gld. do 5 gld. obsojeno 13 „liberalnih“ občinskih odbornikov Slatinskih, ker so letos dne 13. januarja v občinski seji podpisali neki sklep, s katerim so žalili gospode: posestnike Alberta Kurtza, Jurija Plevščaka, Martina Plevščaka in kapelana Kosinca. Dotični sklep je c. kr. okrajno glavarstvo Ptujsko že takrat vstavilo, sedaj pa še je nemško-liberalne odbornike zadela kazen pri sodišču. — Šivilja J. Stolz iz Gradca je služila v Ponikvi pri posestniku g. Auffarthu, nedavno je spokradla več reči ter skrivaj odšla. — Posestniku Altu v Ptujski okolici je pogorela hiša, gospodarstveno poslopje in vsa krma; zavarovan bil je za 800 gld. — V Mariboru je všel vojak Šretnar, toda blizu Strasa je prišel že orožnikom v roke. — Učiteljsko službo pri sv. Marjeti blizu Ptuja dobila je gđe. J. Krenn. — J. Murko, 23 let star, z Krčevine pri Mariboru je služil na nemškem Štajarskem. Tam je pokradel obleke, potem to prodal in denar zapil. Za to so mu v Gradcu prisodili dva meseca težke in vsakih 14 dni s postom poostrene ječe.

Z Murskega polja. Povodom 40letnice svetlega cesarja je hranilnica v Radgoni odločila 5000 gld. v podporo oslabelem uradnikom hranilničnim; ob enem je dala 100 gld., da se vsem šolarjem v mestu oskrbijo knjižice, ki popisujejo življenje slavnega vladarja. Občinska hranilnica v Ljutomeru pa je darovala 1000 gld. za pohištvo v novem šolskem poslopju, kateremu so temeljni kamen položili letos dne 18. avgusta zvonaj trga ob cesti proti grobišču; razven tega je dne 2. decembra 100 gld. razdelila med ubožce, a 100 gld. je poklonila požarni brambi.

Cerkev in šola.

Samostanska dekliška šola v Trnovem na Notranjskem.

V veliko veselje je Dolenjcem krog Novega Mesta zasebna šola čč. šolskih sestrâ „Naše Ljube Gospe“ v Šmihelu, katera se je začela l. 1885 ter ima sedaj tri razrede. Njeno veliko korist za krščansko vzgojo tamošnjih deklic priznavajo vsi dobro misleči ljudje. Tam je tudi posebna učiteljica za gluho-neme deklice. Ta izvrstna šola bila je čitateljem „Domoljuba“ že bolj ali manj znana. Vendar se je danes spomnimo, ker je dobila nedavno premilo sestrico v Trnovem pri Ilirski Bi-

strici na Notranjskem. Tamošnji posestnik, g. Ivan Valenčič, kateremu je gospod Bog dal premoženja, kateremu pa ni dal sreče, da bi mu bili otroci živeli, sklenil je z delom svojega premoženja ustanoviti dekliško šolo, katero naj bi vodile šolske sestre „Naše Ljube Gospe“ iz materine hiše v Gorici. Daroval je namreč predstojništvu farne cerkve v Trnovem lepo veliko hišo z vrtom na jako primernem kraju vasi, ter jo z mnogimi stroški priredil za šolo ter za stanovanje šolskim sestram. Po prizadevanji gospoda Trnovskega dekana in škofijstva je tudi deželni šolski svet dovolil to šolo ustanoviti. 21. novembra, v praznik Marijinega Darovanja, prišli

so sami gospod knezoškof ljubljanski novo šolo blagoslovit ter nove redovnice vpeljati. Prišle ste za sedaj dve sestri in jedna novinka. Predstojnica hiši bo sestra Ingonda Pavlin, rodom Naklanka, učiteljica pa sestra Marija Cirila Oberšnel, Tržačanka, ki je že nekaj let bila učiteljica v Gorici. 23. novembra se je pričela šola z jednim razredom. Polagoma se bode napravila štirirazrednica. Bog daj tej novi šoli svoj blagoslov! — K sklepu pa izrečemo željo, da bi se ustanovilo po Slovenskem še mnogo takih šol. Umestne bi bile vzlasti v večjih krajih. Kaj pa da je k temu potrebno velikodušnih dobrotnikov, katerih Bog obilno nakloni!

Katoliški shod na Dunaji — preložen.

Za shod katoličanov na Dunaji, o katerem smo dragim čitateljem že parkrat poročali, bilo je malodane vse vravnano, ko pride z Dunaja nepričakovana novica, da se bo ta zbor obhajal še le meseca majnika prihodnjega leta. Kot vzrok preložitve povedalo se je to-le: „Za nameravani katoliški shod določilo se je bilo že takoj pričetkom priprav leto 1889. Tekom posvetovanj pa se je sklenilo, da naj se priredi shod še to leto, da bi katoličani ob enem pokazali ljubljenu svojemu cesarju o priliki štiridesetletnice vladanja neomejeno svojo udanost. Ker pa se je početkom meseca novembra prav za gotovo izvedelo, da cesar o priliki štiridesetletnice ne želi nobenih zvunanjih slavnostij, in ker kažejo važni vzroki, da bode več koristilo katoliški stvari, če se shod preloži, zato so se skoro v zadnjem trenutku odločili, da se bo nameravani zbor vršil še le meseca majnika 1889.“ Bog daj, da se to vresniči, pa takrat temveč koristi!

O sv. Očetu.

Povedali smo nedavno, kako se Algierski kardinal Lavigerie trudi za oproščenje sužnjev v Afriki. Po njegovem nagovarjanju ustanovila se je v Belgiji protisuženjska družba, ki kaj živahno deluje v blagi namen. V Belgiji, na Francoskem, na Angleškem itd., oglašajo se srčni možje in mladeniči, ki hočejo iti kot prostovoljci v Afriko, preganjat suženjstvo. To človekoljubno delo je svetemu Očetu tako všeč, da so s posebnim pismom dne 12. oktobra pred celim svetom pohvalili kardinala Lavigerie-ja zaradi njegovih naporov. Priskočili so mu pa tudi dejanjski na pomoč. Poslali so mu namreč 300.000 lir v srebru (v našem denarju krog 150.000 gld.), to je od tistih denarjev, katere so dobili letos o priliki zlate maše od vernih katoličanov. Iz tega se tudi vidi, da se denar, ki se nabira za sv. Očeta, odkar so jih oropali posvetnega posestva, le v dobre in svete namene porablja. — O

priliki obiska v Rimu dobil je nemški cesar Viljem II. od Leona XIII. v spomin papežev portret ali sliko, katere okvir je okrašen z dragimi kamenčki ali briljanti. Cesarjev brat, princ Henrik, dobil je tudi papeževo fotografijo ali sliko. Spremljevalci cesarjevi pa so dobili svetinje za spomin na Vatikansko razstavo. — 24. novembra sprejeli so sveti Oče krog tisoč neapolitanskih romarjev. Vodil jih je nadškof neapolitanski, kardinal Sanfelice, oni srčni apostolski mož, ki je lansko leto za časa strašne kolere tako neustrašeno in ljubeznjivo obiskoval bolnike po bolnišnicah ter jih v resnici velikodušno podpiral. Na adresu ali slovesno udanostno pismo, katero je prebral Sanfelice, odgovorili so sv. Oče mej drugim tako-le: „Italijani so povodom naše petdesetletnice pokazali, da so sovražniki sv. stolice lažnjivei, ker so hoteli preveriti svet, kakor bi bila cela Italija papežu sovražna in protivna. Ti ljudje hočejo ponižati Rim samo za prestolno mesto Italije, ali ostalo bo večno mesto vedno prestolnica cele katoliške cerkve, ker v njem vlada namestnik Kristusov. In ta pozna svoje dolžnosti ter jih tudi ne bo nikdar opustil.“

Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji: Cast. gosp. Franc Dolinar, bivši administrator v Planini, postal je župnik pri sv. Katarini ter bil 3. t. m. kanonično vmeščen. — Premeščen je č. o. jezuit Josip Kos, naš rojak, iz Ljubljane v St. Andraž na Koroškem. Mesto njega prišel je v Ljubljano čast. gospod o. Vit Loinger, rojen na Solnograškem. — Prestavljeni so č. gg. kapelani: Anton Verbajš iz Cirkelja v St. Peter na Notranjskem; Gustav Schifferer iz Preserja v Cirkelje; J. Hudovernik iz Leskovca v Preserje; Simon Pristov iz Ribnice v St. Vid pri Zatični, opravljal bode tudi tamošnji beneficij; Peter Ogrin iz Trnovca na Notranjskem v Ribnico; Janez Lesar iz Dobrépolj v Trnovo; Peter Bohinjec iz Boh. Srednje Vasi v Dobrépolje; Janez Aljančič iz Ribnice v Kranjsko Goro in Valentin Bernik iz Kranjske Gore v Ribnico. — Umrla sta 27. p. m. č. gg.: Anton Zarnik, župnik v Naklem na Gorenjskem, star 86 let; na Skaručini, fare Vodiške, pa Martin Korošec, duhovnik v pokoji. Naj v miru počivata! — **V goriški nadškofiji:** Č. g. dr. Josip Pavlica poslan je v višje šole na Dunaj; č. g. Jakob Pirih postal je vikar v Vipolzah; č. o. Gelazij Kobal, iz reda kapucinskega, opravlja kuracijo Kožbano. Prestavljen je č. g. kapelan Janez Vidmar iz Stanjela v Bilje; na novo so nastopili službe č. gg. novomašniki: Janez Kranjsko kapelanijo v Merni, Janez Sedej kapelanijo v Tolminu, Janez Slokar kapelanijo v Šempasu, Josip Kosec postal je katehet na vadnici v Gorici. — Umrl je 12. oktobra č. g. Janez Kuštrin, kurat v Kožbani. — **V tržaški škofiji:** Umrl je 10. novembra v Zarečji, okraji pazinskem, č. gosp. Jakob Volčič, rojen l. 1815 v Škofji Loki, mašnik l. 1842. Bil je neumorno delaven duhovnik v Istri; poznan ne samo po onih krajih, kjer je služboval, ampak po svojih spisih znan vsemu slovanskemu svetu. Slava njegovemu spominu, v miru naj počiva! — **Iz Amerike** sporočil je č. g. misijonar Ivan Solnce »Danici« žalostno novico, da je v petek,

18. oktobra, zvečer ob polu šesti uri v Minneapolu po dolgi bolezni umrl naš rojak đ. o. Jarnej Rajgelj, iz reda svetega Benedikta, župnik občine sv. Bonifacija. Rojen je bil 21. decembra 1848 v Bitinji pri Kranji ter bival v Ameriki od leta 1869. Mašnik je postal l. 1873. Zadnjih dvanajst let preživel je kot župnik imenovane občine. — Tako, pristavljaja g. Solnce, se število slovenskih misijonarjev krči: v osmih letih jih je pet zapustilo vinograd Gospodov ter se preselilo v najboljše domovino.

Učiteljske premembe na Kranjskem. Gdč. učiteljica Hedviga Rosina premeščena je iz Zuzemberka na deklisko solo v Novem Mestu; učiteljica v Kobaridu, gdč. K. Milek, je dobila drugo učiteljsko službo v Podzemlji; začasna učiteljica v St. Vidu pri Zatičini, gdč. Kl. Kos, je stalno nameščena ravno tam; učiteljica v St. Petru, gdč. Zofija Podkrajšek, je dobila drugo učiteljsko službo v Litiji; učitelj na Selih pri Šumbregu, g. K. Završnik, je imenovan učiteljem ua Sv. Gori.

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Gospodinje, ne nosite vrelh jedij na mizo! Skoraj neverjetno je, kako trdovratno se držé gospodinje in kuharice grde razvade, da postavljajo vrele jedi na mizo. Te vrele jedi morajo se precej zavžiti, žvečiti in požirati. Žal, da se ne vé in ne pomisli, koliko se s tem pri najboljši volji škoduje! Prvi slab nasledek te grde razvade je ona dandanes skoraj splošnja tožba o zobnih bolečinah in zgodaj pokvarjenih zobeh z vsemi slabimi posledicami. Cela vrsta zobozdravnikov se živi od tega, ker postavljajo kuharice jedi in pijače skoraj vrele na mizo (50 do 70° cels.). — Še vedno premišlujejo in iščejo vzrokov, zakaj da se zobje v zgornji čeljusti poprej pokvari, kot oni spodnje čeljusti. A vzrok je prav blizo. Le opazujmo vroč založaj (grizljaj), ki ga vzamemo v usta. Pekoči grizljaj najprej jezik z neznansko hitrostjo premetava in suče semtertje, pri tem se zadeva in zaletava pekoča jed ob notranjo stran zob v zgornje čeljusti. Od tod prihaja, da se zobje zgornje čeljusti najprej razpočijo in jamejo drobiti in krusiti in sicer na notranjih robovih. V te razpoke se zarivajo zobni posteklini škodljive tekočine, kakor sladkor itd. ter zobove neusmiljeno uničujejo.

Razpočene ustnice in roke. Izvrstno zdravilo zoper te bolečine se napravi tako-le: Razreži mošancgarje (gambovce) z lupino vred na male kosce (peščice se odstrani), tako stori tudi z rozinami. Nato odvagaj vsacega štiri lote, deni zraven pol funta svežega, nesoljenega surovega masla in štiri lote rumenega voska in vse to v kozici praži in pridno mešaj toliko časa, da kaplja te mešanice, ako jo vržeš na žareče oglje, nič več ne zaprasketa. To mazilo se precedi skozi prt v mrzlo vodo, najbolje deževnico, tu naj se razhladi in sedaj imamo najboljšo zdravilo.

Pokladanje prekratke rezanice je pri konjih pogosto vzrok kolike (klanja) zlasti, če se krmijo z otrobi ali raztrganim žitom. Rezanica ima namen konje prisiliti, da krmo bolje prežvečijo in s slino pomešajo; ako je pa prekratka, se ta namen ne doseže, ker konji potem klajo požirajo, ne da bi jo prežvečili. V takem slučaju se dogaja pogosto, da

se tako zobjanje v črevih zabaše in to zapiranje se dostikrat ne dá odpraviti z najmočnejšimi sredstvi. Zaradi tega se priporoča, rezanice ne rezati krajše, kot 2, k večjemu 1½ centimeter.

Mlada odstavljenata teleta pitati s krompirjem, ni priporočati, ker je krompir pretežno prebavljiv ter ne vpliva dobro na prebavila. Drobnost razrezana ali zribana repa ali pesa, pomešana z drobnost rezanico je nasproti zraven dobrega sena in ovsu jako tečna hrana za odstavljenata teleta. Vendar pa se ne sme repa ali pesa pokladati v preveliki množini, in kadar postanejo odpadki tekoči, se je dalo že preveč.

Kunec ali domači zajec so neki, kakor piše rimski pisatelj Strabo, doma na Španjskem. Od tod razširili so se v Italijo in po drugih krajih Evrope. V Madrid prinesó dandanes vsako leto okoli 25.000 kuncev na prodaj iz okolice in v kraljevem parku Casa de campo ustrelji se jih vsako leto okoli 40.000. Tudi po Francoskem in Laškem pojedó veliko kuncev mesto zajčje in telečje pečenke.

Otvorjenje novih obrtnih šol. V ponedeljek dopoldne odprli so v Ljubljani nove obrtne šole v nekdanji Virantovi hiši. Navzoča je bila skoraj vsa odlična ljubljanska gospoda. Vodja obrtnih šol gospod Ivan Šubie izrazil je v svojem govoru veselje, da se je šola ustanovila ter je hvaležno omenjal vseh, ki so k temu pripomogli. Navduševal je učence in učenke, naj se resno poprimejo pouka. Na to proglasil je deželni predsednik novi šoli kot otvorjeni. — Oglasilo se je v oddelek za lesni obrt 25 učencev, v oddelek za vezanje in šivanje čipek do 60 učenk.

Južna železnica v zvezi z vshodnimi nemškimi železnicami znižala je voznino za sadje postajam: Ljubljana, Logatec, Postojna, St. Peter, Kilovce, Ilirska Bistrica in Litija. G. V. H. Rohrmann v Ljubljani hoče odposlati več vagonov po vrstah odbranih zimskih namiznih jabolok, ter vabi sadjarje, naj mu v kratkem dpošljejo ponudbe z vzorci.

Zadruga za razpečevanje sadja nameravajo ustanoviti na Slapu v Vipavski dolini. Podpisanih je že 40 deležev. Kakor poroča „Kmetovalec“, imela bode zadruga gotovo lep vspeh, ako bode prav

osnovana in dobro vrejena. Take zadruga so Vipavcem tako potrebne kakor ribi voda.

Gozdarska poskušalnica za Kranjsko. Kakor poroča „Kmetovalec“, ustanovila se je za Kranjsko gozdarska poskušalnica, katere članovi so od kme-

tijskega ministerstva odbrani gospodje. Dne 11. novembra je bil predsednikom izvoljen deželni gozdni nadzornik in odbornik kmetijske družbe g. V. Goll. Udje poskušalnice so sklenili za sedaj delati le poskušnje o gozdnem trebljenji, o rasti lesa in gozdni paši.

Razne vesti.

(„DOMOLJUB“) vabi svoje prijatelje ob bližajočem se koncu leta, naj mu vsi ostanejo zvesti in naklonjeni ter naj mu pridobé še mnogih novih bralcev in prijateljev ter želi, da se število naročnikov podvoji ali potroji. — „DOMOLJUB“ se je trudil, da bi vstrezal svojim bralcem in obeta to tudi v prihodnje storiti. Stane na leto 80 kr. za pol leta 40 kr. Najbolj kaže, da v krajih, kjer je več naročnikov eden za vse pobere naročnino in jo skupno pošlje po nakaznici. V tem oziru se posebno priporoča „DOMOLJUB“ p. n. gosp. duhovnom, učiteljem in županom.

(Misijon) se začne danes pri sv. Jakobu v Ljubljani; vodili ga bodo č. oo. Jezuiti, ki bivajo pri sv. Florijanu blizu Št. Jakobske cerkve. Ker so ure za govore posebno primerno razdeljene, ker bo razven treh slovenskih govorov vsak dan tudi nemški govor, zato je mogoče vsakemu vdeležiti se lepe pobožnosti sv. misijona.

(Posestnik Habe) pri sv. Joštu na Kozjaku v Celjskem okraji je podiral bukev. Drevo je pa padlo na moža, da je siromak čez nekoliko dni moral umreti.

(Novo pošto) dobili so pri Novicerkvi blizu Ptuja, potem v Lučah in pri sv. Juriju ob Savinji.

(Nogo zdrobil) je železnični voz beračici Tereziji Gradišnik iz Hrastnika.

(Zlati kelih), ki so ga duhovniki poklonili prevzvišenemu gospodu knezoškofu v Mariboru povodom zlate maše, veljal je 2434 gld., mašne bukve pa 132 gld. 40 kr.

(Mlad pa zrel.) Leopold Ležanc, doma od sv. Štefana pri Wolfsbergu na Koroškem, je v Gradci na ulici napadel nekega posestnika in ga razbijal, v svoji domovini je pa rad kradel. Sedaj so ga v Gradci obsodili v ječo za 12 let, pozneje pa še bo pod nadzorstvom policije. Hudobnež je star še le 19 let.

(Pes in kokoš.) Premožen kmet imel je na dvorišči hudega pesa. Domače ljudi je še pustil k sebi, živali, če tudi hišne ni mogel trpeti, kokoši se mu celo bližati niso smele. Nekega dne pa zapazi gospodar, da iz skledice, kamor se je dajalo sultanu hrana, jedna kokoš s slastjo pobira ostanke, pes pa mirno zraven stoji, še ne godrnja ne. Čudna uganjka je bilo to domačim. Hišna gospodinja prišla je prva na sled tej prikazni. Že nekaj časa sem se je popraševala, kako je vendar to, da od te kokoši nobenega jajca več ne dobi. Ko je enkrat čiba s kodakanjem naznanjala, da je njeni čas prišel, opa-

zuje gospodinja, kam se bo podala. In glej, naravnost v sultanovo hišico koraka, a pes mirno zraven na solncu leži. Ko je kokoš zapustila svoje nenavadno gnezdo, se podá sultan v svoje stanovanje, ubije zleženo jajce in posrka tekočino. Na nosu se mu je še poznalo, kaj je zavžival, ko je zopet prikukal na dan, in dobrovoljno lizanje okoli ust je pričalo, da mu je prav dobro teknilo. — Roka roko omije. Sultan ni bil nehvaležen kokoši, privoščil ji je za to dobroto, da je le ona izjemoma smela pokusiti, kaj dobrega se njemu v skledico poklada. Da se potem ni več kaj tacega pripetilo, poskrbela je že gospodinja, saj je jajca za vse kaj drugega bolje potrebovala, kakor sultanu za priboljšek.

(Srečno so jo odvozili.) V neko vas blizu glavnega mesta so dijaki višjih šol posebno radi zahajali v gostilnico, ker so jim mati krčmarica poskrbeli razven dobre pijače tudi okusnih in ne dragih klobas. Spremljal jih je vedno velik pes, ki ni bil nikogar in pa vseh dijakov, ni ga bilo „króka“ brez njega. Neki večer so psu posebno lepo zadišale mesene klobase v jedilnici. Gospodinja je v naglici pozabila zapreti vrata in psa je njegov natančni nos kmalu pripeljal do klobas. Ne bodi len, si misli pes, klobas nimaš vsak dan, postrezi si dobro in kmalu začne obirati v kotu klobase obešene na palico. Da so mu šle v slast, to je bilo gotovo, ker kmalu so bili na palici sami ostanki, toda pes je mislil tudi na prihodnjih sedem suhih krav, zato zgrabi tudi palico z ostanki ter jo dobre volje privleče pod mizo, kjer so se študentje dobro imeli. Dijaki takoj zapazijo, kaj je pes naredil, in ker so poznali mater krčmarico, da v jezi nič ne varuje svojega jezika, hitro plačajo in gredó. Počasi jo je sopihal tudi „sultan“ za njimi, hodil ni lahko, saj klobase so težke in pa pri vsaki luži se je ustavil, ker po klobasah je žeja velika. Bil je srečen in nič ni vedel, da se nad njegovo glavo zbirajo črni oblaki. Študentje namreč so sklenili, sultana odvaditi, da ne bo več hodil vas h klobasam. Trikrat na dan mu dajejo klobaso in ko hlastne po njej, dobi namesto mesene klobase leseno palico. Teden dni to ponavljajo in „sultan“ se je zapisal v družbo treznosti, kjer nikdo klobas ne sme jesti; palica je pretrdo padala na njegova pleča, zato mu klobase niso dišale. — Čez

teden dni zopet gredó dijaki iz mesta proti vasi v znano gostilnico; po poti se muzajo in šalijo, kako da jo bodo zagodli materi, ko se začne nositi nad njimi zaradi klobas, o katerih je zvedela, da jih je „sultan“ požrl. — Precej na pragu jih resno pozdravi mati: „Gospodje, vas že vzamem pod streho, a psa požrešneža mi pustite doma, jaz ne delam klobas, da bi jih psi žrli, kdo mi bo škodo povrnil?“ Dijaki se zasmejajo na glas, eden pa pravi: „Mati, to ni mogoče, naš „sultan“ še klobas ne pokusi.“ „Kaj, pravi gostilničarica, da „sultan“ klobas ne jé? Bomo videli.“ Urno se po teh besedah zasuče ter kmalu prinese okusno klobaso, ter jo dá dijakom, naj jo ponudijo psu. „Bomo videli, kdo ima prav“, pristavi mati. Dijak pomoli psu klobaso, a „sultan“ zagode in se v stran obrne, klobasa je dobra, a palica je huda, si misli. „Dajte meni klobaso, bote videli, kako hitro bo po njej.“ Toda tudi od gospodinje „sultan“ neče klobase, marveč gre v kót. Mati se čudi in vedno trdi, da je „sultan“ zadnjič pojedel vse klobase; študentje se pa smejejo in povedó, kako da so „sultanu“ ogrenili veselje do klobas. „No,“ pravi gostilničarica, „lepa reč, ni dosti, da ima človek škodo, še sramoto mora zraven trpeti“. — Dijaki so škodo poravnali in „sultan“ je smel zopet z njimi zahajati v gostilnico.

Loterijske srečke.

Trst	1. decembra:	9,	30,	50,	75,	59.
Linc	1. decembra:	45,	82,	90,	41,	30.
Gradec	24. novembra:	61,	37,	59,	54,	69.
Dunaj	24. novembra:	53,	59,	46,	4,	67.
Bru	28. novembra:	36,	64,	86,	60,	20.
Praga	5. decembra:	79,	59,	17,	46,	88.

Tržne cene v Ljubljani

dné 5. decembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	34	Špeh povejen, kgr.	—	70
Rež,	4	22	Surovo maslo,	—	90
Ječmen,	4	22	Jajce, jedno	—	3
Oves,	3	09	Mleko, liter	—	8
Ajda,	4	22	Goveje meso, kgr.	—	56
Proso,	4	39	Teleče	—	48
Koruza,	4	39	Svinjsko	—	50
Krompir,	2	50	Koštranovo	—	32
Leča,	12	—	Pišanec	—	35
Grah,	13	—	Golob	—	18
Fižol,	11	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, kgr.	1	—	Slama,	2	32
Mast,	—	80	Drva trda, 4 mtr.	6	50
Špeh svež,	—	54	„ mebka, „	4	25

➤ Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 20. decembra.

Odlíkován v Trstu 1882

» srebrno svetinjo.

AVGUST DRELSE,

tovarnar peči iz prstenih izdelkov,

v Ljubljani.

Izdelovanje in zaloga najraznovrstnejših peči najnovejše sestave

belih in barvenih iz ognjesigurnega gradiva, elegantno in cenó.

Zaloga kemijskih aparatov z najtršim osteklenjem, kojega se ne primejo kisline.

Izvršuje naročila na cevi, nadstavce za dimnike z vetrnjakom, na stavbene okraske, rebra za cerkvene oboke, ognjesigurne opeke in vse v stroko prstenega blaga spadajoče predmete.

(25)